

Beschermd gemeentelijk dorpsgezicht

Schenkel oost

Beschermd dorpsgezicht

Typering:	naoorlogse woonwijk
Begrenzing:	Bermweg - Freesiastraat – Jasmijnsingel – Narcisstraat - Violierstraat - Lupinestraat
Bouwperiode:	1949-1957
Stedenbouwkundig ontwerp:	Architectenbureau Van der Kloot Meijburg, Scheveningen
Wijzigingen:	geen wijzigingen in de stedenbouwkundige structuur, ondergeschikte wijzigingen in de architectuur

Inleiding

Tot eind jaren veertig van de vorige eeuw was Capelle aan den IJssel een dijkdorp dat bestond uit een aantal kernen en buurtschappen te midden van onbebouwd gebied in de polders. Rond de brug over de Ringvaart van de Polder Prins Alexander, tussen de Kanaalweg en de kruising van Capelseweg en Bermweg, lag het buurtschap Schenkel. Na de oorlog werd dit gebied bestemd voor één van de eerste uitbreidingen van de gemeente Capelle aan den IJssel, voor het uitbreidingsplan 'Polder'. Voor de uitbreiding was een markante driehoekige vorm beschikbaar; een resultante van het onderliggende polderlandschap. De zuidelijke grens bestaat uit twee bestaande wegen, de Bermweg en de Capelseweg. Deze wegen zijn kaarsrecht, als gevolg van een efficiënte polderstructuur. Deze structuur bepaalde ook de noordgrens van Schenkel, die evenwijdig loopt met de gegraven poldersloten.

Beschrijving

Schenkel Oost is een kleinschalige, ambachtelijk gebouwde woonwijk, die stedenbouwkundig en architectonisch als eenheid is ontworpen. Kenmerkend voor het plan is de samenhangende groenstructuur en parallel daaraan een systeem van waterlopen. Het groene zwaartepunt ligt in de zuidwestelijke hoek van het plan, vanwaar een vijver met organische vorm overgaat in een singel in de Goudenregenstraat, verbonden door een gekanaliseerde waterpartij aan de Bermweg. De bebouwing bestaat uit circa 300 woningen met de daarbij behorende voorzieningen zoals kerken, scholen en een winkelcentrum. Deze centrale voorzieningen bevinden zich in een langgerekte zone langs de Bermweg en vormen als het ware een afscherming tussen de hoofdweg en het woongebied.

Woningen

De toegepaste woningtypen zijn eengezinswoningen, portieketagewoningen en duplexwoningen. Een duplexwoning bevat twee etagewoningen op elkaar, met de bedoeling om deze later, na de woningnood, samen te voegen tot een eengezinswoning. Bij veel van deze duplexwoningen is de samenvoeging uitgevoerd, er zijn echter ook nog originele duplexwoningen aanwezig.

Beschermd gemeentelijk dorpsgezicht

De woningen zijn opgebouwd uit twee bouwlagen en een zadeldak met een hoek van ongeveer 40°. De bouwblokken variëren in lengte van 4 tot 12 woningen, met als uitzondering het langere geknikte blok aan de Goudenregenstraat. De plattegronden zijn typisch voor de wederopbouwperiode, met de woonkamer aan de voorzijde, de keuken achter en de slaapkamers boven. Door deze indeling vertonen de gevel grote gelijkenissen: een groot venster op de begane grond voor de woonkamer en kleinere vensters op de eerste verdieping voor de slaapkamer. Een enkel woningtype heeft een terugliggende gevel bij de slaapkamer, zodat aan de voorgevel een balkon ontstaat. Andere types hebben een erker over twee bouwlagen, sommige zijn uitgevoerd als vooroorlogse erker met hoeken van 135°, andere als moderne erker met rechte hoeken en afwerking met plaatmateriaal.

De gevels van de woningen zijn opgetrokken uit rode baksteen. De daken zijn bedekt met rode of donkergrijze holle pannen. Decoratieve details zijn beperkt toegepast: één woningtype heeft een figuratieve gevelsteen boven de voordeur. Het is juist de functionele inzet van bouwkundige onderdelen, zoals ruitvormige ramen en betonnen lijsten rondom de voordeuren, die zo kenmerkend is voor de wederopbouw architectuur.

Voorzieningen

Het winkelcentrum De Luifel bestaat uit een reeks winkelpanden op de begane grond met daarboven twintig maisonnettes die met een galerij op de eerste verdieping aan de achterzijde zijn ontsloten. Het grootste deel van de kozijnen van het winkel- en woongebouw is vervangen. De Schenkelkerk aan de Bermweg is een markante verschijning door het sterke silhouet en hoogwaardige materialisering. De voormalige Immanuëlkerk aan de Freesiastraat is een exemplarisch voorbeeld van de centraalbouw. Er tegenover ligt een gebouw waarin twee kleuterscholen waren gevestigd, nu in gebruik als speltheek en wereldwinkel. De Groen van Prinstererschool aan het Ericaplein is een typische wederopbouw school met drie vleugels in originele staat.

Waardering

Stedenbouwkundige waarde

Schenkel heeft stedenbouwkundige waarde, omdat alle onderdelen van de stedenbouwkundige compositie zorgvuldig op elkaar zijn afgestemd: de oriëntatie van de woonblokken, de groenstructuur en de plaatsing van kerken, scholen en winkels. De ligging van de wijk temidden van groen, het kleinschalige karakter, de bijzondere architectuur en de hoogwaardige openbare ruimte dragen bij aan een hoge ensemblewaarde.

Architectuurhistorische waarde

De architectuur van de woningen is kenmerkend voor de vroeg naoorlogse woningbouw. De vormgeving is kleinschalig en ambachtelijk en verraadt nog niet de massale prefabricage in de woningbouw enkele

Beschermd gemeentelijk dorpsgezicht

jaren later. De woningen zijn zorgvuldig ontworpen, te zien aan de details als betonnen deuroplijstingen, erkers, bijzondere metselverbanden en de verschillende woningtypen.

Typologische waarde (zeldzaamheidswaarde)

Schenkel Oost heeft typologische waarde omdat het een goed voorbeeld is van een woonwijk uit de wederopbouwperiode.

Gaafheid en herkenbaarheid

De wijk verkeert in stedenbouwkundig opzicht in een uitzonderlijke, ongerepte staat. In architectonisch opzicht is de belangrijkste wijziging dat in bepaalde straten de houten kozijnen vervangen zijn door grover gedimensioneerde kunststof kozijnen.

Conclusie

De woonwijk Schenkel is aangewezen als beschermd dorpsgezicht vanwege de stedenbouwkundige, architectuurhistorische en typologische waarden, die versterkt worden door de gaafheid van de stedenbouwkundige compositie.

Het beschermde dorpsgezicht Schenkel oost omvat de adressen:

Violierstraat	30 - 92	even	Ericaplein	1 - 11	oneven
Violierstraat	1 - 39	oneven	Goudenregenstraat	1 - 13	oneven
Lupinestraat	2 - 24	even	Goudenregenstraat	12, 12 a, 14-30, 32, 32a, 34-46	even
Rozensingel	9 t/m 35	alle nrs	Tulpstraat	1 - 23	oneven
Leliestraat	1 - 23	oneven	Crocusstraat	2 - 14	oneven
Leliestraat	2 - 22	even	Hortensiastraat	1 - 31	oneven
Azaleastraat	1 - 19	oneven	Hortensiastraat	2 - 34 incl. 8a en 12a	even
Azaleastraat	2, 2a, 4 -16	even	Ranonkelstraat	1 - 29	even
Anemoonstraat	1 - 15	oneven	Ranonkelstraat	22-30 incl. 4a, 6a en 8a	even
Anemoonstraat	2 - 20	even	Anjerstraat	1-25 incl. 15a	oneven
Ericastraat	1 - 23	even	Anjerstraat	2 - 12	even
Bermweg	25, 27, 29, 29a, 29b, 29c, 31/31 a t/m 65/65a	oneven	Freesiastraat	1 - 9	oneven
			Bloemensingel	1 - 45	oneven

Beschermd gemeentelijk dorpsgezicht

